

Az úrbéri állomány összeírásakor 1770- és 1772-ben személy szerint felmérték minden község jobbágytelki állományát, és megállapították, hogy egy-egy egész jobbágyteleknek milyen volt a nagysága. Viszont a jobbágyok legnagyobb része nem rendelkezett egész telekkel: az egész telek nagyságának lerögzítése inkább az adóalap megállapítására szolgált.

Egy földesúri beadványban Menszáros Dániel a „felbújtó vezetők” nevét is közölte és kérte a megyei bizottságot — segítse őket a nyakas parasztok ellen. A főszolgabíró ez ügyben gyorsan intézkedett. „*Megparancsoltatik nagykerekeli bíráknak, hogy az tekintetes vármegyei rendelése szerént Móri János, Badar Mihály, Balogh István, Darvas János, Szabó Pál személyeket holnapra hozzám Váradra beküldeni el ne mulasszák, különben ha szép szerént bejönni nem akarnának, kötözve fognak behoztatni.*”

Szabó Pált és Darvas Jánost 40-40 botütéssel büntette, melyet heti piac alkalmával, nyílt piacon kellett kiszabni. Móri Jánost, Badar Mihályt, Balogh Istvánt 30-30 bottal fenyegette meg a főszolgabíró.

Nagykerekeli jobbágyai későbbi időkben beadott kérésükre sem kaptak megfelelő választ.

Szöllősi Kálmán

Irodalom: *Hunyadi Ferenc:* A kismarjai kerület községei (Bp., 1936), *Masits László:* Műemlékek—Múzeumok Hajdú-Biharban (Debrecen, 1978). *Osváth Pál:* Bihar megye sárréti járásának leírása (Nagyvárad, 1875), *K. Nagy Sándor:* Biharország, Útirajzok (Nagyvárad, 1884). *Lévai Mihály:* A nagykerekeli ref. egyház története (kézirat), *Komoróczy György:* Nagykerekeli történetek vázlata (gépelt).

HÍREK

A ceglédi kórház névadó ünnepsége Dél-Pest megyét szolgáló ezerégyes ceglédi kórház 1984. október 24-én tudományos és ünnepélyes keretek közt vette föl Toldy Ferenc nevét.

Dél előtt folyt le a Városi Pártbizottság dísztermében a névadó munkásságát méltató orvostörténeti ülés, melyet Podmaniczki István, az MSZMP ceglédi városi Bizottsága titkára vezetett le. Négy előadás hangzott el. Elsőnek *dr. Szabadalvy András* kórházigazgató vázolta az intézet történetét. 1873-ban megvette a város a Vörös Ökör fogadót s benne egy huszonnégy ágyas ápodlát rendezett be. Külön orvosa nem volt, a városi orvos látta el a betegeket. E régi ápodla a város északnyugati végén állt, innen költözött 1930-ban 65 ágygal mai helyére, a Történelmi úti katonai üdülőbe. Az intézmény 1957-ben már kétszázötven ágygal fogadta a rászorulókat. A jelenlegi hétemeletes új épület 1970 óta 1347 dolgozójával ad gyógykezelést a betegeknek. *Dr. Antall József*, a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum főigazgatója a polgári forradalmat előkészítő reformkor társadalmi mozgását, benne az egészségügy rohamos fejlődését ismertette, a XIX. századeleji orvosi iskola kiváló képviselőjének, Toldy Ferencnek alapvető kutatásaival, máig ható gyógyeljárásaival. *Dr. Rigó János*

professzor, az Országos Dietetikai Intézet főigazgatója a múlt századi diétetika és makrobiotika fejlődéséről beszélt, kiemelve e két tudományág kiváló művelőjének Toldy Ferenc orvosegyetemi tanárnak fölfedezéseit és tanításait.

Hidvégi Lajos helytörténeti kutató a budai német környezetből Cegléd szinmagyar város nemzeti iskolájába küldött Schédel Feri kisdíák 1813—1814. évi nevelőszüleiéről, pajtásairól és az őt szeretettel körülölelő felnőttjeiről tartott előadást (Bővebben lásd a Honismeret 1984. 6. számában).

Az ünnepség kora délután a kórházban folytatódott. Az aulában *dr. Korompay Tihamérné* könyvtáros színvonalas kiállításon mutatta be Toldy Ferenc életútjának emlékeit: könyveit, kéziratait, fényképeit és a róla szóló közelmúltbeli publikációkat. A Toldy-fejes, *Borsos Miklós* szobrászművész által domborított nagyméretű bronz emléktáblát *dr. Medve László* államtitkár leplezte le a városból összegyűlt közönség előtt. Végezetül Fekete Antal városi tanácselnök mondta el az avató beszédét, összefoglalva Toldy Ferenc munkásságának jelentőségét és hatását napjaink egészségügyére. A dombormű képét lásd a hátsó borítón. (*Hidvégi Lajos*).